**2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis**

P9_TA(2020)0232

## Padėtis Rusijoje, A. Navalno apnuodijimas

**2020 m. rugsėjo 17 d. Europos Parlamento rezoliucija „Padėtis Rusijoje: Aleksejaus Navalno apnuodijimas“ (2020/2777(RSP))**

(2021/C 385/13)

*Europos Parlamentas,*

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją,

— atsižvelgdamas į Rusijos Federacijos Konstituciją, ypač į jos 2 skirsnio 29 straipsnį, kuriuo saugoma žodžio laisvė, ir į tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, kuriuos Rusija prisiėmė kaip Europos Tarybos, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) ir JT narė,

— atsižvelgdamas į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai 2020 m. rugsėjo 3 d. deklaraciją ES vardu dėl Aleksejaus Navalno apnuodijimo,

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugpjūčio 24 d. ir rugsėjo 2 d. Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimus dėl Aleksejaus Navalno apnuodijimo,

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 8 d. JT vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Michelle Bachelet pareiškimą, kuriame ji ragina atlikti nepriklausomą Aleksejaus Navalno apnuodijimo tyrimą,

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 8 d. G 7 valstybių užsienio reikalų ministrų pareiškimą dėl Aleksejaus Navalno apnuodijimo,

— atsižvelgdamas į Konvenciją dėl cheminio ginklo kūrimo, gamybos, kaupimo ir panaudojimo uždraudimo bei jo sunaikinimo (Cheminio ginklo uždraudimo konvencija), kuria draudžiama naudoti, kurti, gaminti, kaupti ir perduoti cheminius ginklus,

— atsižvelgdamas į Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos šalių konferencijos 24-ojoje sesijoje 2019 m. lapkričio 27 d. vienbalsiai priimtus sprendimus C-24/DEC.4 ir C-24/DEC.5, kuriais paralyžiuojamoji fosforo organinė medžiaga „Novičiok“ įtraukiama į Konvencijos Cheminių medžiagų priedo 1-ąjį sąrašą, ir į minėtų sprendimų įsigaliojimą 2020 m. birželio 7 d.,

— atsižvelgdamas į Berlyno ligoninės „Charité – Universitätsmedizin Berlin“ 2020 m. rugpjūčio 24 d. pareiškimą, kuriame teigiama, kad Aleksejus Navalnas buvo apnuodytas panaudojant cheminę paralyžiuojamąją nuodingąją medžiagą,

— atsižvelgdamas į Vokietijos federalinės vyriausybės 2020 m. rugsėjo 2 d. pareiškimą, kuriame Rusijos vyriausybė raginama skubiai pateikti pareiškimą dėl incidento ir kuo griežčiausiai smerkiamas šis išpuolis,

— atsižvelgdamas į Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (OPCW) generalinio direktoriaus 2020 m. rugsėjo 3 d. pareiškimą dėl kaltinimų dėl cheminio ginklo panaudojimo prieš Aleksejų Navalną, kuriame pabrėžiama, kad pagal Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją bet koks asmens apnuodijimas naudojant paralyžiuojamąją nuodingąją medžiagą laikomas cheminio ginklo naudojimu,

— atsižvelgdamas į Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 5 straipsnį ir Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 7 straipsnį, kuriuose abiejuose pažymima, kad nė vienas asmuo neturi būti kankinamas arba patirti žiauraus, nežmoniško ar žeminamo elgesio arba baudimo, ir kurių šalis yra Rusijos Federacija,

— atsižvelgdamas į JT Generalinės Asamblėjos 1998 m. gruodžio 9 d. priimtą Deklaraciją dėl asmenų, grupių ir visuomenės organų teisės ir atsakomybės remti ir ginti visuotinai pripažintas žmogaus teises ir pagrindines laisves,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis,

A. kadangi pagrindinis Rusijos opozicijos politikas, teisininkas, tinklaraštininkas ir su korupcija kovojantis aktyvistas Aleksejus Navalnas atskleidė daug korupcijos atvejų, susijusių su verslo įmonėmis ir Rusijos politikais, vadovavo keletui viešųjų protestų visoje Rusijoje ir tapo vienu iš nedaugelio sėkmingų Rusijos opozicijos lyderių; kadangi prieš tai jis buvo sulaikytas, suimtas ir nuteistas, taip mėginant nutraukti jo politinę ir visuomeninę veiklą; kadangi Europos Žmogaus Teisių Teismas paskelbė, kad nemažai šių procedūrų buvo piktnaudžiaujamojo pobūdžio ir vykdomos pažeidžiant teisingo bylos nagrinėjimo principą; kadangi 2017 m., panaudojant medicininę dezinfekavimo priemonę, buvo įvykdytas fizinis išpuolis prieš Aleksejų Navalną ir dėl to šis asmuo beveik apako, o 2019 m., jam esant sulaikymo įstaigoje, jis buvo galimai apnuodytas; kadangi nei vieno šių atvejų nusikaltimų vykdytojai nebuvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn;

B. kadangi pranešama, jog 2020 m. rugpjūčio 20 d. vidaus skrydžio Rusijoje metu Aleksejus Navalnas atsidūrė komos būsenoje, jis buvo nugabentas į ligoninę Rusijos Omsko mieste ir, jo šeimos prašymu, nuo 2020 m. rugpjūčio 22 d. yra gydomas Berlyno ligoninėje „Charité“;

C. kadangi Aleksejų Navalną mėginta nužudyti artėjant 2020 m. rugsėjo 13 d. Rusijoje vyksiantiems vietos ir regioniniams rinkimams, kai jis ir jo komanda aktyviai dalyvavo taikydami pažangaus balsavimo strategiją, kuria buvo siekiama nugalėti V. Putino režimo kandidatus; kadangi tai kelia ypač didelį nerimą dėl demokratijos, pagrindinių laisvių ir žmogaus teisių padėties šioje šalyje;

D. kadangi prieš pat bandymą apnuodyti Aleksejus Navalnas lankėsi Novosibirske ir Tomske, kur jis tyrė vietos gubernatorių korupcijos atvejus; kadangi Aleksejus Navalnas, vykdydamas savo kovos su korupcija veiklą regionuose, padidino vietos visuomenės informuotumą apie tokius atvejus ir dėl to padidėjo rinkėjų aktyvumas regioniniuose rinkimuose, taip sutelkiant opozicijos balsus; kadangi Aleksejus Navalnas visoje šalyje sukūrė 40 regioninių biurų, nuolat tikrinančių vietos valdžios institucijų veiklą, sistemą, tačiau Rusijos valdžios institucijos jų narius baugina ir persekioja;

E. kadangi Aleksejus Navalnas pareiškė tvirtai remiąs protestuotojus Chabarovske ir Baltarusijoje ir pokyčius Baltarusijoje laikė įkvėpimo šaltiniu Rusijos žmonėms;

F. kadangi politiniai nužudymai ir nuodijimai Rusijoje yra pasitelkiami kaip sisteminės režimo priemonės, sąmoningai nukreiptos prieš opoziciją; kadangi padėtį dar labiau apsunkina tai, kad valdžios institucijos nenori nuodugniai ištirti politiškai motyvuotų nužudymų ir pasikėsinimų nužudyti, kaip tai buvo Anos Politkovskajos, Boriso Nemcovo, Sergejaus Protazanovo, Vladimiro Kara-Murzos ir kitų asmenų atvejais; kadangi opozicijos atstovai sistemingai patiria vyriausybės arba vyriausybę palaikančios žiniasklaidos žodinių išpuolių, *ad hominem* kampanijų ir nužmoginančio puolimo;

G. kadangi pastarasis pasikėsinimas nužudyti – tai tik dar vienas pavyzdys, kad Rusijos Federacijoje labai pablogėjo padėtis žmogaus teisių apsaugos ir pagarbos bendrai sutartiems demokratiniams principams bei teisinės valstybės principui srityje;

H. kadangi tokį visuomeninio nepritarimo slopinimą dar labiau skatina policijos ir saugumo pajėgų nebaudžiamumas ir teismų nenoras baudžiamojon atsakomybėn traukti tikruosius šių nusikaltimų vykdytojus, kurie ne tik lieka nenubausti, bet yra net apdovanojami Kremliaus;

I. kadangi, remiantis žinomos Rusijos žmogaus teisių organizacijos „Memorial“ duomenimis, Rusijos Federacijoje yra daugiau kaip 300 politinių ir religinių kalinių; kadangi ES solidarizuojasi su visais disidentais ir Rusijos žmonėmis, kurie, nepaisydami grėsmės jų laisvei ir gyvybei ir Kremliaus bei Rusijos valdžios institucijų daromo spaudimo, toliau kovoja už laisvę, žmogaus teises ir demokratiją;

J. kadangi Rusijos slaptosios tarnybos rengiamos politiškai motyvuotos žmogžudystės ir pasikėsinimai nužudyti daro tiesioginį poveikį ES vidaus saugumui;

**2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis**

K. kadangi Berlyno ligoninė „Charité – Universitätsmedizin Berlin“ padarė išvadą, kad Aleksejus Navalnas buvo apnuodytas paralyžiuojamąja nuodingąja medžiaga, priskiriama grupei „Novičiok“, kuri yra Sovietų Sąjungos ir Rusijos Federacijos sukurta karinė paralyžiuojamųjų nuodingųjų medžiagų rūšis; kadangi šią išvadą patvirtino specializuota Vokietijos ginkluotųjų pajėgų laboratorija ir daug savarankiškai dirbančių laboratorijų; kadangi paralyžiuojamoji nuodingoji medžiaga „Novičiok“ neseniai, 2018 m. kovo mėn., panaudota ES teritorijoje per išpuolį prieš buvusį Rusijos žvalgybos pareigūną Sergejų Skripalį ir jo dukrą Juliją Skripal Solsberyje (Jungtinė Karalystė) ir po šio išpuolio netikėtai mirė Eimsberio gyventoja Dawn Sturgess;

L. kadangi Rusijos gydytojai pirmieji gydė Aleksejų Navalną dėl apnuodijimo ir vėliau teigė, kad jo kūne nebuvo rasta jokių nuodų pėdsakų, bei mėgino neleisti jo išvežti iš šalies ir kadangi Rusijos valdžios institucijos neigia esančios kaip nors susijusios su šiuo incidentu;

M. kadangi paralyžiuojamoji nuodingoji medžiaga „Novičiok“ yra priemonė, sukurta ir prieinama tik Rusijos karinėms struktūroms ir slaptosioms tarnyboms; kadangi tokias medžiagas reglamentuoja Rusijos teisė; kadangi paralyžiuojamoji nuodingoji medžiaga „Novičiok“ yra cheminis ginklas, kurį galima sukurti tik valstybinėse karinėse laboratorijose ir kurio privatūs asmenys negali įsigyti; kadangi, jei vis dėlto taip atsitiktų, tai būtų Rusijos tarptautinių teisinių įsipareigojimų pažeidimas;

N. kadangi Taryba paragino Rusijos valdžios institucijas atlikti išsamų pasikėsinimo nužudyti Aleksejų Navalną tyrimą, paragino imtis bendro tarptautinio atsako ir pasiliko teisę imtis atitinkamų veiksmų, įskaitant ribojamąsias priemones;

O. kadangi pagal Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją kiekvienas asmens apnuodijimas naudojant paralyžiuojamąją nuodingąją medžiagą laikomas cheminio ginklo panaudojimu ir kadangi bet koks cheminio ginklo panaudojimas visomis aplinkybėmis laikomas šiurkščiu tarptautinės teisės ir tarptautinių žmogaus teisių standartų pažeidimu; kadangi vienbalsiai priėmus du pasiūlymus, įskaitant vieną, pateiktą Rusijos Federacijos, „Novičiok“ buvo įtraukta į Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos kontroliuojamų medžiagų sąrašą, ir todėl jai pagal Konvenciją taikomos griežčiausios kontrolės gairės;

P. kadangi teisė į minties ir žodžio laisvę, teisė jungtis į asociacijas ir teisė laisvai rinktis į taikius susirinkimus yra įtvirtintos Rusijos Federacijos Konstitucijoje;

Q. kadangi Rusijos valstybės kontroliuojamos informavimo priemonės, skleisdamos dezinformaciją ir nukreipdamos dėmesį nuo nuolatinių demokratijos ir teisinės valstybės principo ir pagrindinių laisvių bei žmogaus teisių pažeidimų Rusijos Federacijoje, mėgina paneigti tai, kad Rusijos valdžios institucijos yra atsakingos už pasikėsinimą į Aleksejaus Navalno gyvybę;

R. kadangi po 2020 m. rugsėjo 13 d. įvykusių regioninių rinkimų Rusijoje gauta rekordiškai daug skundų dėl rezultatų klastojimo; kadangi miestuose (Novosibirske ir Tomske), kuriuose Aleksejus Navalnas lankėsi prieš pasikėsinimą jį nunuodyti, jo išmaniojo balsavimo sistema pasirodė esanti veiksminga ir padėjo nugalėti V. Putino kandidatus;

S. kadangi Europos Parlamentas padarė oficialią išvadą, kad Rusijos nebegalima laikyti strategine partnere, taip pat atsižvelgiant į šios šalies antagonistinę užsienio politiką, įskaitant karines intervencijas ir neteisėtą trečiųjų šalių teritorijų okupaciją;

1. griežtai smerkia pasikėsinimą nužudyti Aleksejų Navalną ir reiškia didžiausią susirūpinimą dėl pakartotinio paralyžiuojamosios nuodingosios medžiagos naudojimo prieš Rusijos piliečius;

2. primena, kad cheminio ginklo naudojimas bet kokiomis aplinkybėmis yra smerktinas nusikaltimas pagal tarptautinę teisę, visų pirma pagal Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją;

3. pabrėžia, kad pasikėsinimas nužudyti Aleksejų Navalną buvo dar vienas bandymas nutildyti jį ir kitus opozicijos veikėjus bei atgrasyti juos nuo tolesnio su režimu susijusių sunkių korupcijos atvejų viešinimo, ir bendrai atgrasyti šalies politinę opoziciją, visų pirma kalbant apie siekį daryti įtaką 2020 m. rugsėjo 11–13 d. vietos ir regioniniams papildomiems rinkimams;

4. pakartoja, kad Aleksejaus Navalno atvejis yra vienas iš elementų, sudarančių platesnę Rusijos politiką, kurią vykdant daugiausia dėmesio skiriama represinei vidaus politikai ir agresyviems veiksmams visame pasaulyje, nestabilumo ir chaoso skleidimui, savo įtakos ir dominavimo sferos stabilizavimui ir taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos pažeidimui;

5. prašo nedelsiant pradėti tarptautinį tyrimą (dalyvaujant ES, Jungtinėms Tautoms, Europos Tarybai, jų sąjungininkams ir Cheminio ginklo uždraudimo organizacijai) ir pabrėžia savo pasiryžimą prisidėti prie tokio tyrimo; ragina Cheminio ginklo uždraudimo organizaciją atlikti išsamų Rusijos tarptautinių įsipareigojimų cheminių ginklų srityje pažeidimų tyrimą; ragina Rusijos valdžios institucijas visapusiškai bendradarbiauti su Cheminio ginklo uždraudimo organizacija siekiant užtikrinti nešališką tarptautinį tyrimą ir patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už nusikaltimą prieš Aleksejų Navalną;

6. ragina Užsienio reikalų tarybą jos 2020 m. rugsėjo 21 d. posėdyje užimti aktyvią poziciją šiuo klausimu; reikalauja, kad ES kuo greičiau sudarytų Rusijai taikytinų plataus užmojo ribojamųjų priemonių sąrašą ir sugriežtintų jau taikomas ES sankcijas Rusijai; primygtinai ragina nustatyti tokį sankcijų mechanizmą, kuris leistų remiantis Aleksejaus Navalno kovos su korupcija fondo turima informacija paimti ir įšaldyti korumpuotų asmenų turimą turtą ES;

7. ragina Rusijos valdžios institucijas nutraukti persekiojimą, bauginimą, smurtą ir represijas savo politinių oponentų atžvilgiu, pašalinant vyraujančią nebaudžiamumo aplinką, dėl kurios jau žuvo daug žurnalistų, žmogaus teisių gynėjų ir opozicijos politikų; pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad tokie asmenys galėtų netrukdomi vykdyti savo teisėtą ir naudingą nesibaimindami dėl savo arba savo šeimos narių ir draugų gyvybės;

8. ragina ES nuolat reikalauti, kad Rusija panaikintų arba iš dalies pakeistų visus su tarptautiniais standartais nesuderinamus teisės aktus, įskaitant neseniai neteisėtai priimtus Rusijos konstitucijos ir jos rinkimų teisinės sistemos pakeitimus, taip pat teisės aktus dėl užsienio agentų ir nepageidaujamų organizacijų, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pliuralizmui bei laisviems ir sąžiningiems rinkimams ir sukurti vienodas veiklos sąlygas opozicijos kandidatams;

9. pareiškia, kad yra solidarus su Rusijos demokratinėmis jėgomis, pasiryžusiomis kurti atvirą ir laisvą visuomenę, taip pat pareiškia, kad remia visus asmenis ir organizacijas, nukentėjusius nuo išpuolių ir represijų;

10. pabrėžia Rusijos Federacijos kaip Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narės pareigą gerbti tarptautinę teisę, atitinkamus susitarimus ir konvencijas, taip pat visa apimtimi vykdyti prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimą bendradarbiauti su Cheminio ginklo uždraudimo organizacija tiriant bet kokį Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos pažeidimą;

11. ragina Rusijos Federaciją skubiai reaguoti į tarptautinės bendruomenės iškeltus klausimus ir nedelsiant pateikti Cheminio ginklo uždraudimo organizacijai visą išsamią informaciją apie savo programa „Novičiok“;

12. pabrėžia, kad Rusijos Federacija, būdama Europos Tarybos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos nare, yra įsipareigojusi gerbti pagrindines laisves, žmogaus teises ir teisinės valstybės principą, kurie yra įtvirtinti Europos žmogaus teisių konvencijoje ir Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte;

13. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą bei Komisijos pirmininkės pavaduotoją ir vyriausiąjį įgaliotinį užtikrinti, kad, atnaujinus ES ir Rusijos konsultacijas žmogaus teisių klausimais, jų metu būtų aptarti visų dėl politinių priežasčių persekiojamų asmenų atvejai, ir oficialiai prašyti, kad Rusijos atstovai per šias konsultacijas dėl kiekvieno atvejo pateiktų atsakymą; ragina Tarybos ir Komisijos pirmininkus, taip pat Komisijos pirmininkės pavaduotoją ir vyriausiąjį įgaliotinį toliau atidžiai stebėti tokius atvejus, kelti šiuos klausimus įvairiais formatais ir susitinkant su Rusijos atstovais bei informuoti Parlamentą apie dialogą su Rusijos valdžios institucijomis;

14. ragina valstybes nares derinti savo pozicijas Rusijos atžvilgiu ir laikytis vieningos pozicijos dvišaliuose ir daugiašaliuose susitikimuose su Rusijos valdžios institucijų atstovais;

15. pakartoja, kad itin svarbu skubiai pradėti naują išsamų ir strateginį ES santykių su Rusija vertinimą, kuris turėtų apimti šiuos principus:

a) Komisijos pirmininkės pavaduotojas ir vyriausiasis įgaliotinis raginamas atlikti ES politikos Rusijos atžvilgiu ir penkių principų, kuriais ES vadovaujasi palaikydama santykius su Rusija, vertinimą ir parengti naują išsamią strategiją, kuri priklausytų nuo tolesnių Rusijos vadovybės bei valdžios institucijų veiksmų demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms srityse;

b) valstybės narės raginamos toliau izoliuoti Rusiją tarptautiniuose forumuose (pavyzdžiui, G 7 ir kitokios sudėties forumuose) ir kritiškai peržiūrėti ES bendradarbiavimą su Rusija pasitelkiant įvairias užsienio politikos platformas;

c) Taryba raginama teikti pirmenybę tam, kad būtų patvirtintas ir artimiausioje ateityje įgyvendintas vadinamojo S. Magnitskio akto tipo ES sankcijų žmogaus teisių srityje mechanizmas, į kurį būtų įtrauktas asmenų sąrašas ir galėtų būti įtrauktos Rusijos režimui skirtos sankcijos, nukreiptos į konkrečius sektorius;

d) atsižvelgdamas į A. Navalno atvejį, pakartoja savo ankstesnę poziciją, kad reikia sustabdyti projektą „Nord Stream 2“;

e) Taryba raginama priimti ES strategiją, skirtą Rusijos disidentams, nevyriausybinėms organizacijoms ir pilietinės visuomenės organizacijoms, taip pat nepriklausomai žiniasklaidai ir (arba) žurnalistams remti, visapusiškai pasinaudojant mechanizmais, taikomais žmogaus teisių gynėjams, sukuriant papildomas galimybes jauniems rusams studijuoti ES ir padedant vienoje iš valstybių narių įsteigti už Rusijos teritorijos ribų veikiantį rusų universitetą;

f) Taryba raginama nedelsiant pradėti pasirengimą būsimiems santykiams su demokratine Rusija ir priimti tam skirtą ES strategiją, įskaitant platų paskatų ir sąlygų pasiūlymą siekiant stiprinti laisvei ir demokratijai palankias vidaus tendencijas;

16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininkės pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai bei Rusijos Federacijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.